

Investeer in de samenleving. Investeer in de waarde van het sociaal domein

Samen als één overheid aan het werk voor bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezond leven voor onze inwoners

We zijn er voor alle inwoners

Bijna een miljoen mensen kunnen hun boodschappen of energierekening niet betalen en leven onder de armoedegrens. Hierdoor neemt de ongelijkheid in Nederland verder toe. Tegelijkertijd kampen we met een ernstig woningtekort en krapte op de arbeidsmarkt. Er staan te weinig leraren voor de klas en we hebben niet genoeg handen aan het bed. Maar we zien ook dat door vergrijzing de druk op de houdbaarheid en betaalbaarheid van de zorg steeds groter wordt. Daarnaast neemt het vertrouwen in de overheid af.

In de propositie 'De waarde van het sociaal domein' beschrijven wij hoe we als gemeenten werken aan een zeker bestaan voor alle inwoners op verschillende vlakken. Met extra aandacht en ondersteuning voor burgers die de overheid het hardst nodig hebben. De urgentie is groot. De opgave voor de politiek eveneens. We hebben iedereen nodig om de problemen van nu aan te pakken, ook het nieuwe kabinet. Juist om te voorkomen dat deze groter worden in de toekomst. Dat vraagt om een collectieve aanpak: daarom werken we actief samen met inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en andere partners aan oplossingen die ons allen verder brengen.

Samenwerking met het rijk is harder nodig dan ooit. Als landelijke en lokale overheid moeten we echter anders kijken, anders doen en anders financieren.

Oproep aan een nieuw kabinet

In een nieuw regeerakkoord moeten onze samenleving en inwoners centraal staan. Verbeter de zekerheid voor inwoners die ondersteuning nodig hebben. Werk met ons en maatschappelijke partners samen aan het herstel van bestaanszekerheid, het vergroten van kansengelijkheid en gezond leven. Dit betaalt zich uit in een sterke samenleving.

Ga samen met ons aan de slag. Wij staan dicht bij onze inwoners, kennen hun persoonlijke situatie en weten wat er nodig is. Met onze inwoners en maatschappelijke partners werken wij aan domeinoverstijgende oplossingen tussen wonen, welzijn en zorg en tussen werk en gezondheid. De uitdagingen in het sociaal domein zijn groot en vragen langjarig aandacht. We kunnen niet wachten met het zetten van fundamentele stappen om orde op zaken te stellen. Hier horen passende structurele financiën bij, een uitvoerbaar wettelijk kader en ruimte voor maatwerk voor wie onbedoeld tussen wal en schip valt.

Waar wij ons hard voor maken

Onze nieuwe propositie gaat over het bieden van bestaanszekerheid, het vergroten van kansengelijkheid en het versterken van gezond samenleven. Die drie ambities zijn nauw met elkaar verbonden. Investeren in gelijke kansen vergroot de bestaanszekerheid van kwetsbare inwoners. En wanneer meer inwoners zeker zijn van werk en inkomen zorgt dat ook voor meer verbinding tussen mensen. Inwoners rekenen op een betrouwbare overheid. Het vereenvoudigen van regels helpt daarbij, ontworpen vanuit het perspectief van en het vertrouwen in onze inwoners.

Bestaanszekerheid

Om een menswaardig bestaan veilig te stellen, moeten er politiek fundamentele keuzes worden gemaakt. We zien dat steeds meer inwoners moeite hebben om rond te komen. Het is onze taak als gemeenten deze inwoners zekerheden te bieden in een onzekere wereld. We richten ons op maatwerk in bijzondere situaties. Samen met werkgevers zetten wij ons in voor een inclusieve arbeidsmarkt. We hebben ieders talent nodig. We voorkomen dat

mensen onbedoeld en onbewust in grote (financiële) problemen komen, onder meer door begrijpelijk communicatie over en toegang tot hulp en regelingen.

Basisvoorzieningen als zorg, onderwijs, wonen en kinderopvang moeten toegankelijk en betaalbaar zijn. We moeten ervoor zorgen dat personeelstekorten in deze sectoren met voorrang worden opgelost. Het sociaal minimum moet verhoogd en het (belasting- en toeslagen)stelsel en de Participatiewet moeten worden vereenvoudigd. We moeten structurele bestaanszekerheid bieden aan mensen in een aangepaste werkomgeving. Er moeten voldoende instrumenten komen om effectief te sturen op woningbouwprogrammering. Zo kunnen we daadwerkelijk voorzien in huisvestingsmogelijkheden van aandachtsgroepen en ouderen.

Kansengelijkheid

We willen de meest kwetsbare inwoners kunnen blijven helpen. Dat vraagt gericht investeren en keuzes maken. We maken bewuste keuzes door in bepaalde wijken of buurten extra te investeren en gaan actief op zoek naar mensen die we nog onvoldoende bereiken. We versterken de pedagogische basis voor een kansrijke start voor ieder kind en zetten samen in op het terugdringen van het lerarentekort. Met de Hervormingsagenda Jeugd en het toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming worden goede stappen gezet richting kansengelijkheid. Voor de continuïteit van de jeugdhulp is financiële zekerheid nodig vanaf 2026. Ook is op korte termijn inzicht nodig over hoe de inperking van de reikwijdte in de jeugdhulp eruit gaat zien. Onderwijshuisvesting gaat over meer dan gebouwen. Het gaat om op ontwikkeling gerichte voorzieningen die aansluiten op wat jongeren en wijken nodig hebben. Investeringsen zijn noodzakelijk voor renovatie en verduurzaming om te komen tot een gezonde leeromgeving.

Gezond leven

Om het zorgstelsel toekomstbestendig te maken, moeten nu keuzes gemaakt worden die in brede zin bijdragen aan gezond leven en ouder worden. Voor kwetsbare groepen willen wij een beschermde thuissituatie, hulp en ondersteuning bieden. We willen met het rijk toewerken naar een passend kader voor de Wet maatschappelijke ondersteuning, als fundament van een houdbaar zorgstelsel. Daarbij horen instrumenten die gemeenten helpen om vanuit verschillende domeinen samen te werken en te sturen op een beweging van *zorg en ziekte* naar *gezondheid en gedrag*. Ook pleiten wij voor structureel 2% van de zorgbegroting voor versterking van preventie, publieke gezondheid en het investeren in een sterke sociale basis om sterke gemeenschappen te bouwen waar mensen naar elkaar omzien. Het gaat tevens om instrumenten die gezond leven te stimuleren.

Randvoorwaarden die wij vragen aan het rijk

Wij voelen en nemen de verantwoordelijkheid en gaan hier als gemeenten mee aan de slag. Dat kunnen wij echter alleen als het rijk ook haar verantwoordelijkheid neemt. Wij vragen het rijk:

- Te investeren in anders samenwerken met ons: meer samen onderzoeken, samen afwegen en samen beslissen in het belang van onze inwoners
- Het stelsel rigoures te vereenvoudigen, de basis op orde te brengen en ruimte te geven voor ongelijk investeren
- Te voorkomen dat mensen onbedoeld en onbewust in grote (financiële) problemen komen
- Voldoende toereikende (structurele) financiële middelen en investeringsmiddelen beschikbaar te stellen om dit mogelijk te maken
- De maatschappelijke dialoog te voeren met inwoners over alle transformaties (woon-zorg, IZA, hervorming jeugdzorg en toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, participatie, toeslagenstelsel). Inwoners moeten weten wat zij van de overheid kunnen verwachten.